

Силабус дисципліни «Регіональна економіка»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Регіональна економіка

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Підсумковий контроль: Залік

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання просторово-економічної інформації: виявлення суттєвих регіональних даних, порівняння альтернативних стратегій розвитку, формування обґрунтованих висновків щодо соціально-економічного стану регіонів. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних звітів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати регіональні економічні явища, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки з використанням інформаційних систем і технологій. Відповідальність, ініціативність, готовність працювати в команді під час групового аналізу регіональних кейсів. • аналізувати статистичну, нормативну та геопросторову інформацію; • виділяти головне та узагальнювати результати регіональних досліджень; • планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; • коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; • використовувати інформаційні технології для обробки регіональних даних.	Фахові компетентності Розуміння сутності регіональної економіки, її предмету, функцій та ролі в системі управлінських інформаційних систем і технологій. Знання принципів розміщення продуктивних сил, закономірностей формування регіональних господарських комплексів, механізмів державної регіональної політики та децентралізації. Здатність аналізувати соціально-економічні показники регіонів: ВРП, зайнятість, інвестиційний клімат, рівень розвитку інфраструктури, конкурентоспроможність регіонів. Знання основ бюджетного процесу на регіональному рівні, міжбюджетних відносин та фінансового вирівнювання. • оцінювати соціально-економічний стан регіонів за ключовими індикаторами; • визначати роль регіональної політики у збалансованому розвитку держави; • характеризувати природно-ресурсний потенціал та господарські комплекси регіонів; • орієнтуватися в системі регіонального управління та бюджетних відносин; • застосовувати інформаційні технології для аналізу регіональних даних.	Результати навчання Пояснювати сутність основних категорій регіональної економіки: регіон, ВРП, розміщення продуктивних сил, регіональна асиметрія, децентралізація, смарт-спеціалізація, інвестиційний клімат та регіональна конкурентоспроможність. Аналізувати показники соціально-економічного розвитку регіонів для виявлення диспропорцій та тенденцій. Характеризувати систему державного регулювання регіонального розвитку, застосовувати методи оцінки ефективності регіональної політики, визначати основні тенденції просторового розвитку. Орієнтуватися у нормативно-правовій базі у сфері регіонального управління та місцевого самоврядування. • пояснювати економічний зміст регіональних категорій і явищ; • аналізувати структуру і динаміку ВРП та показників зайнятості по регіонах; • визначати показники регіональної асиметрії та конкурентоспроможності; • застосовувати базові методи оцінки регіонального розвитку та потенціалу; • використовувати ГІС, статистичні та інформаційні ресурси для регіонального аналізу.
---	---	--

Теоретичні основи регіональної економіки

Тема 1.1

Предмет, метод і завдання регіональної економіки. Сутність регіональної економіки як науки, її місце серед суміжних дисциплін. Поняття «регіон», «район», класифікація регіонів. Зв'язок з управлінськими інформаційними системами і технологіями.

Тема 1.2

Закономірності та принципи розміщення продуктивних сил. Основні теорії регіонального розвитку (Тюнен, Вебер, Кристаллер–Льош). Чинники розміщення виробництва, природно-ресурсний та трудовий потенціал регіону.

Тема 1.3

Природно-ресурсний потенціал регіонів України. Класифікація і розміщення природних ресурсів. Економічна оцінка природно-ресурсного потенціалу, його роль у регіональному розвитку та господарській спеціалізації.

Тема 1.4

Демографічний потенціал та трудові ресурси регіонів. Розселення населення, структура зайнятості, регіональний ринок праці. Соціально-демографічні тенденції та їх вплив на регіональний розвиток в умовах воєнного часу.

Господарський комплекс та регіональна спеціалізація

Тема 2.1

Господарський комплекс регіону: структура, галузева та міжгалузева взаємодія. Промислові, аграрно-промислові та сервісні регіони України: особливості формування та розвитку.

Тема 2.2

Регіональна спеціалізація і кооперація виробництва. Коефіцієнт спеціалізації, локалізації, виробничі кластери та їх роль у підвищенні конкурентоспроможності регіонів.

Тема 2.3

Агропромисловий та транспортний комплекси регіонів. Структура АПК, транспортна інфраструктура як чинник регіонального розвитку; роль логістики та цифрових платформ управління.

Тема 2.4

Соціальна інфраструктура регіону та якість життя населення. Показники людського розвитку, освіта, охорона здоров'я, цифровізація регіональних послуг.

Регіональна політика та управління розвитком

Тема 3.1

Державна регіональна політика України: цілі, принципи, інструменти. Нормативно-правова база регіонального розвитку. Стратегія регіонального розвитку та система стратегічного планування.

Тема 3.2

Децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування. Об'єднані територіальні громади: формування, повноваження, ресурсне забезпечення, роль інформаційних систем управління.

Тема 3.3

Міжбюджетні відносини та фінансове вирівнювання регіонів. Місцеві бюджети, трансферти, дотації вирівнювання, власні доходи громад. Бюджетний процес і регіональний розвиток.

Тема 3.4

Регіональна асиметрія та методи її оцінки. Показники соціально-економічної асиметрії, індекс людського розвитку регіонів, механізми вирівнювання диспропорцій.

Інвестиції, інновації та міжнародний вимір регіонального розвитку

Тема 4.1

Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість регіонів. Рейтингування регіонів за інвестиційними показниками. Спеціальні економічні зони та індустриальні парки як інструменти залучення інвестицій.

Тема 4.2

Інноваційна модель регіонального розвитку. Смарт-спеціалізація, регіональні інноваційні системи, технологічні кластери. Роль ІТ-індустрії та діджиталізації у розвитку регіональної економіки.

Тема 4.3

Міжнародні аспекти регіонального розвитку. Транскордонне співробітництво, єврорегіони, адаптація регіональної політики до стандартів ЄС. Регіональна політика ЄС (структурні фонди, NUTS).

Тема 4.4

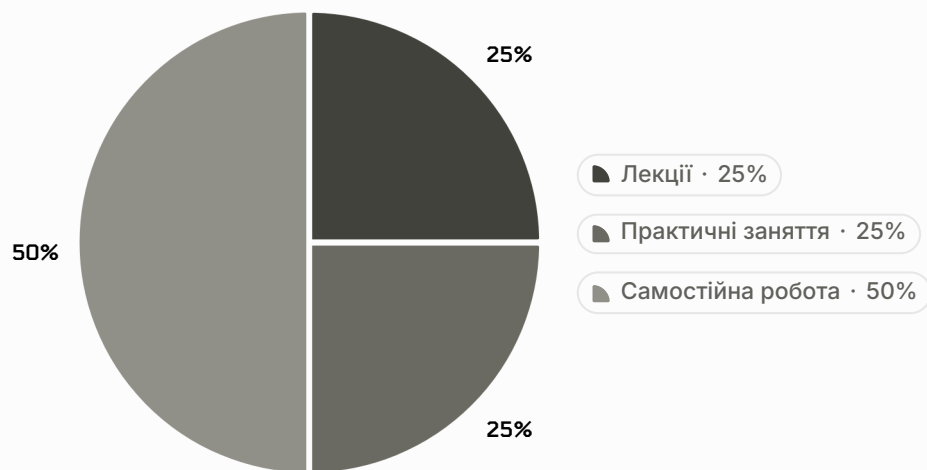
Відновлення та реконструкція регіонів у повоєнний період. Оцінка збитків, пріоритети відбудови, інформаційно-аналітичні системи моніторингу відновлення регіонів України.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Предмет і завдання регіональної економіки	2	2	4
	Тема 1.2 — Закономірності розміщення продуктивних сил	2	2	4
	Тема 1.3 — Природно-ресурсний потенціал регіонів	2	2	4
	Тема 1.4 — Демографічний потенціал і трудові ресурси	2	2	3
Модуль 2	Тема 2.1 — Господарський комплекс регіону	2	2	4
	Тема 2.2 — Регіональна спеціалізація і кластери	2	2	3
	Тема 2.3 — АПК і транспортний комплекс регіонів	2	2	3
	Тема 2.4 — Соціальна інфраструктура і якість життя	4	4	4
Модуль 3	Тема 3.1 — Державна регіональна політика	2	2	3
	Тема 3.2 — Децентралізація та місцеве самоврядування	2	2	4
	Тема 3.3 — Міжбюджетні відносини і фінансування	2	4	3
	Тема 3.4 — Регіональна асиметрія та методи оцінки	2	2	3
Модуль 4	Тема 4.1 — Інвестиційний клімат регіонів	2	2	3
	Тема 4.2 — Інноваційна модель та смарт-спеціалізація	2	2	3
	Тема 4.3 — Міжнародні аспекти та єврорегіони	2	2	3
	Тема 4.4 — Відновлення регіонів у повоєнний період	2	2	3
Разом		34	36	54

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Аудиторне навантаження: лекції — 30 год., практичні — 30 год. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з регіональної економіки
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок аналізу регіональних даних, розв'язання задач
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка аналітичних завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно працювати з регіональними базами даних та ГІС-ресурсами.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з регіональної економіки та розміщення продуктивних сил, нормативно-правовими актами (Закон України «Про засади державної регіональної політики», Державна стратегія регіонального розвитку), науковими статтями у журналі «Регіональна економіка» та «Економіка та суспільство». Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та порівнювати підходи різних авторів до трактування регіональних категорій.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства розвитку громад та територій України (minregion.gov.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Кабінету Міністрів (kmu.gov.ua), Інституту регіональних досліджень НАН України (ird.gov.ua) та порталу децентралізації (decentralization.gov.ua). Аналіз регіональної статистики, дані про ВРП, рівень зайнятості, місцеві бюджети. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними базами даних та ГІС-платформами.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення показників регіональної асиметрії, ВРП у розрахунку на одного мешканця, індексу людського розвитку регіонів; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу регіонів України за соціально-економічними показниками; творчих завдань — підготовка аналітичних записок, міні-досліджень з регіонального розвитку. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати отримані результати та обґрунтовувати висновки на основі даних інформаційних систем.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розрахунку регіональних показників; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, визначень і формул; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля, тестування після кожної теми. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне аналітичне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз соціально-економічних показників регіонів). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків із використанням актуальних статистичних даних.

3

Підсумковий контроль

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Регіональна економіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері управлінських інформаційних систем і технологій. Особлива увага приділяється застосуванню цифрових інструментів та інформаційних систем для аналізу регіональних даних.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, карт, таблиць і статистичних даних регіонів; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних ситуацій регіонального розвитку в Україні; студенти виявляють регіональні диспропорції, пропонують рішення та обґрунтовують висновки на основі статистичних даних.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення ВРП на душу населення, коефіцієнтів спеціалізації, показників асиметрії та конкурентоспроможності); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем регіонального розвитку в Україні (децентралізація, відбудова регіонів, інвестиційна привабливість, смарт-спеціалізація); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону «Про засади державної регіональної політики», Державної стратегії регіонального розвитку, законодавства про місцеве самоврядування та підзаконних актів.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраним регіоном або проблемою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації регіональної інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей з регіональної тематики.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».		

Рекомендована література та ресурси

1. Грушко О. В. та ін. Економіка відновлення : навч. посіб. — Київ : Університет «КРОК», 2023. — 221 с.
2. Державна служба статистики України. Регіональний вимір соціально-економічного розвитку. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p>
4. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr>
6. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 № 157-VIII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
7. Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України. — URL: <https://ird.gov.ua/>
8. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
9. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
10. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
11. Рудаченко О. О., Клебанова Т. С. Розвиток регіональних соціально-економічних систем в умовах кризи: аналіз, оцінка, прогнозування : монографія. — Харків : ФОП Рубашкін Д. Ю., 2023. — 282 с.
12. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
13. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
14. Якименко І. Л., Петрашко Л. П. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.
15. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
16. Крисоватий А., Лизун М. (ред.) Європейська та глобальна регіональна інтеграція : підручник. — Тернопіль : Осадца Ю. В., 2023. — 295 с.
17. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка підприємства». — Київ : НУБіП України, 2024.
18. Чередніченко О. О., Мірзоєва Т. В., Степасюк Л. М., Томашевська О. А. Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.
19. Портал децентралізації в Україні. — URL: <https://decentralization.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. — URL: <https://minregion.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
25. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>